

מה שאומרינן כל נדרי בכניסת יום הכפורים.

הנה בפיוט יום שבתון לרבי יהודה הלוי, אומרים בשבת: לבל יעבור בם מקרה רעה כאשר נשבעת על מי נח, ונראה מזה כי בהשבעה של מי נח נכלל שלא יוכל בר ישראל ליפול בחטא הידוע ח"ו, נפילה שאין לה תקומה ח"ו, וזה הביאור לבל יעבור בם מקרה רעה, שזו היתה הסיבה למי נח. אך איתא בספח"ק דאם אדם פוגם ברית הלשון גורם בזה פגם גם בברית המעור, והטעם בזה יש לומר כנ"ל דלעולם השבעה של השי"ת במי נח מגנת על האדם, אך אם האדם מפר את ברית לשונו ודיבורו גורם לגבי עצמו את הפרת השבעה של השי"ת שלא תגן עליו יותר השבעה, ולכן אומרים כל נדרי כליל יום הכפורים כדי לתקן את פגם הדיבור, וממילא תחול על האדם הגנת השבעה לבל יעבור בם מקרה רעה כאשר נשבע על מי נח, ועיי"ז יהיה לו תיקון ומחילה ביום הכפורים גם על חטא הידוע, ויהי רצון שלא יאמר פי דבר שלא כרצונו ית' שמו.

(תרפ"ח)

בזוה"ק פ' פנחס (רנ"ד ע"ב), ברעיא מהימנא איתא דחלות החמץ והמצה שבתורה הם תיקון לחטא הידוע - עיי"ש, ואולי נכון לפי"ז בזמן הזה שאין לנו קרבנות ללמוד פרשת תודה על כל הלכותיה בגמרא וברמב"ם וזה יהא תיקון לחטא הנ"ל, על דרך ונשלמה פרים שפתינו.

(תרפ"ח)

שמעתי מקשין מדוע במוצאי יוה"כ מיד אחרי שנגמר היום - אומרים תיכף: סלח לנו אבינו כי חטאנו, הרי זה כבר נמחל לנו הכל. ונראה לענ"ד דאדרבא, עיקר התשובה היא אחר יוה"כ, כי כל זמן שאדם משוקע בעבירות אינו יכול לשוב כראוי, ובאמת אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, וע"כ מוחל לו השי"ת ביוה"כ אף בלא ששב כל כך כראוי. אמנם עיקר התשובה האמתית היא אחר יוה"כ בהיות האדם זך ונקי וטהור אז יוכל לשוב בלב שלם וכן כתוב (ישעיה מ"ד כ"ב): מחיתי כעב פשעך וכענן חטאתיך שובה אלי כי גאלתיך, הנה מפורש כאן שעיקר זמן התשובה הוא אחר שמחיתי כעב פשעך וכענן חטאתיך [כן גם שמעתי מפה קדוש אדמו"ר זצוקלה"ה] ונראה דגמר הכפרה השלימה הוא ע"י התשובה השנית בהושענא רבה.

עוד נראה בזה לפי מה דאיתא בשם האריז"ל, דיש צדיקים שהם יושבים שנים הרבה בגן עדן ואחר כך מוכרחין לירד לגיהנם, מחמת שרוצין אותן

שיבואו לשבת בגן עדן העליון, ויש פגמים דקים אשר בגן עדן התחתון לא נחשבים כחטא אך בגן עדן העליון נחשבים כן לחטא וצריכים מירוק חדש על זה, על דרך דכתיב (תהלים נ' ג'): וסביביו נשערה מאד, ודרשו חז"ל (יבמות קכ"א ע"ב) דהקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה - עכד"ק, וכן הוא בעוה"ז, יש פגמים דקים אשר לפני יום הכפורים לא היו צריכים מירוק, שלא היו נחשבים לחטא, אך אחר יום הכפורים שהאדם נתעלה יותר - נחשבים חטא וצריך תשובה מחדש, על כן גם במוצאי יום הכפורים מבקשים 'סלח לנו', על פגמים דקים אשר דווקא אז כשכבר נקי האדם הוא צריך סליחה עליהם ולא קודם לכן.

(יום הכיפורים, תרפ"ח)

מה דמנהג ישראל הוא לשמוח במוצאי יום טוב, אולי יש לומר דכל מצווה צריכה להיות בשמחה, ומצוות שמחת יו"ט - השמחה כאן הוא עצם המצווה. ואפילו ישמח הרבה ייחשב הכל כחלק ממצוות יו"ט, וחסר עדיין פרט זה של שמחת מצווה הנפרדת מעצם קיום המצווה. ולכן מקיימין זאת במוצאי יו"ט. שאז שמחין במצוות שמחת יו"ט שקיימו ביום טוב, וכעין זה איתא בשערי תשובה מרבנו יונה ז"ל גירונדי דשמחת המצווה של יום-הכפורים מקיימין באכילת ערב יוהכ"פ. והבן.

(ארץ צבי מועדים ע' קמב - סוכות תרפ"ט)

טעם המנהג לעשות התרת נדרים בערב ראש השנה בבוקר, ואילו ביום-הכפורים עושין זאת סמוך לחשיכה באמירת כל נדרי, ולמה בערב ראש-השנה עושין זאת בבוקר. נראה לענ"ד דיש לומר משום דאי' בגמרא (חגיגה ה' ע"ב) דהעוסק בתורה יום אחד בשנה חשיב כאילו למד כל השנה. א"כ ראוי ללמוד בכל יום ער"ה; וביום-הכפורים צריך לנקות הפה, שהוא האבר שעושה בו את המצווה, על כן מתירין נדרים דכתיב (במדבר ל, ג) "לא יחל דברו" - לא יעשה דבריו חולין (ספרי, קנג) וע"י היתר נדרים, דעוקר מעיקרא, לא חשיב שעשה חולין, ושוב מתקדש דיבורו, ויוכל לפעול בשמי מרומים ע"י כוח תורתו. ע"כ מקדימין התרת נדרים בבוקר קודם לימוד התורה כל היום.

(ארץ צבי מועדים ע' יא - ר"ה תרפ"ד)